

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 107. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890598037920/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

ny udgave i 1842. Udover at A vel har kendt sagnet om Holger Danske i Kronborgs kasermatter fra skoletiden i Helsingør, spores tydeligt en indflydelse fra Thiele¹ I 24, II 80 i hans første digt over motivet Holger Danske i Digte 1830 (SS XII 123f). Som litterær baggrund kan desuden nævnes Ingemanns nationalromantiske gengivning af folkebogen i Holger Danske (1837). Om inspirationen til eventyret, der er den første af A.s billedrækker, udelukkende skal søges i A.s gamle interesse for sagnet er uvist. Brix 210f mener på baggrund af almanakkens optegnelser om isvinteren 1845, hvor man kunne gå til Sverige, at A er blevet mindet om den tilsvarende situation i Helsingørdagene 1826-27, og at dette i forening med årsdagen for Thorvaldsens død har sat A.s fantasi igang. En anden mulighed er at læse eventyret som en replik til Heiberg i den strid, der var udløst med fru Heibergs nej til at spille hovedrollen i Maurepigen, og som havde fundet udtryk i Heibergs kritik af A i En Sjæl efter Døden. A.s svar i EDB fik Heiberg til i digtet Kronborg (Danmark. Et malerisk Atlas (1842; Poet.Skr. VIII.1862.224)) at replicere:

Muligt er du slig en Nar,
At, hvad Andersen fortæller
Om de skønne Dardaneller
I sin tyrkiske Bazar,
Du med Undren grebet har,
Mens du, tung af Inertie,
Gik vort eget Sund forbi,
Som ei mindre Blikket fryder,
Og hvor ingen Klage lyder
Fra det miskjendte Genie.
Gak til Nordens Dardaneller,
Bedste Pryd for Herthas Ø!

Som en afvisning af denne indirekte anklage mod A for ikke at være patriotisk er det muligt, A netop har fremdraget Holger Danske på Kronborg og rækken af berømte danskeres skæbne.

98.2f. SmI. Pontoppidans Danske Atlas II 269: »*Kronborgs* Slot og Fæstning er, efter Navnet, noksom bekiendt, baade uden og indenlands, særdeles hos de Nationer, som drive nogen Handel og Sæfart i Øster-Søen, da deres Skibe der maa stryge Seil, og med nogle Canon-Skud hilse det Kongelige Danske See-Flag, som sædvanligen vayer fra een af Bastionerne; jvf. også Chr.Winthers Sjeliand (Nogle Digte 1835). – **7-13** SmI. beskrivelsen af det islagte Øresund i KES (107) samt brev til Henriette Haack 28.10.1836 (BHH 149f). – **8**

ordentlig] fuldstændig. – **16-18** *han er klædt i Jern ... voxet fast*] sml. *Holger Danske* (1830; SS XII 124):

Thi i det hvalte Kæmmer, hvor nu de træde ind,
See de en kraftfuld Gubbe med Haanden under Kind [...]
Han sidder i sin Rustning med Sværdet i sin Haand,
Og paa den høie Pande man læser Heltens Aand.

og Thiele I 24: »Midt under Loftet hang en næsten udbrændt Lampe, omkring hvilken staalklædte Kæmper sadde nedbøiede og hvilede deres Hoveder paa korslagte Arme. Da reiste den sig op, der sad ved Bordenden. Det var Holger Danske. Men i det han løftede Hovedet fra Armen, brast Steenbordet heelt igjennem, thi hans Skæg var ivoxet.« – **22** *ordentlig*] rigtig. – **26** *Bedstefader*] modellen er A s egen bedstefader Anders Hansen; sml. Caroline Peachey i: H.C. Andersen: Danish Fairy Legends and Tales². London 1853: »a likeness of his half-witted grandfather, a harmless old man, who lived in a small house, spending his time in carving figures out of wood, may be found in the legend of »Holger the Dane.« (XI). Oplysningen må stamme fra A selv.

99.5 *Gallioner*] udbygning i forstavnene af større sejlskibe. – **34** *Kong Knud*] Knud den Store (ca. 995-1035), erobrede England 1017, konge af Danmark 1018. – **35** *Valdemar*] Valdemar I, den Store (1131-(1157-)1182). – **37** *Margrethe*] Margrethe I (1353-(1375-)1412), samlede 1397 de tre nordiske lande under Kalmarunionen.

100.8 *Eleonore Ulfeldt*] Leonora Christina Ulfeldt (1621-1698), fængslet som delagtig i ægtefællen Corfitz Ulfeldts landsforrædderi og fange i Blaataarn 1663-85. Hendes memoirer fra fængselsopholdet Jammers Minde blev først kendt og trykt 1869, men A var tidligt optaget af hendes skæbne (jvf. *Fodreise* 34) og havde længe planer om at skrive en tragedie om hende (jvf. *Dagbøger* I 176, BHH 200 og A&C IV). – **10-11** *Huitfeldts*] Ivar Huitfeldt (1665-1710) sprængte sig selv og sit skib Dannebrog i luften under slaget i Køge Bugt 4.10.1710. – **14** *Hans Egede*] missionær (1686-1758). – **18-19** *Bondekonens ... paa Bjelken*] sml. O.T. 82. – **19** *Frederik den Sjette*] (1758-(1808-)1839) gennemførte som regerende kronprins 1788 stavnsbåndets løsning. – **33-34** *Englænderne*] slaget på Rheden 2.4.1801. – **35** *Steen Bille*] Steen Andersen Bille (1751-1833), søofficer. Under slaget på Rheden var han chef for en eskadre, der skulle konvojere korn til Norge, og kom derfor ikke, som A oplyser, til at deltage i kampen.

101.8 *stadigt*] roligt. – *Semaskonen*] svigerdatteren. – **15-16** *Holbergs Comedier*] et minde fra barndomshjemmet, hvor faderen ofte læste Holbergs komedier op, jvf. MLE I 28. – **22** *Almanaken ... med det Rundstaarn*] Skrive og Reise-Calender for det Aar efter Christi Fødsel